

Møtedato: 29. august 2018

Arkivnr.:

Saksbeh/tlf:

Haug/Rolandsen, 75 51 29 00

Sted/Dato:

Bodø, 11.7.2018

Styresak 104-2018 Byggeprosjekter i Nordlandssykehuset HF - økning av ramme, oppfølging av styresak 92-2018

Bakgrunn

Styret i Nordlandssykehuset HF (NLSH) vedtok i *styresak 019-2018 Rullering av plan for drift og investering - Bærekraftsanalyse 2019-2026* (styremøte 24. april 2018) å be om at det gis en tilleggsramme på 100 mill. kroner for ferdigstillelse av renovering av fløy AB i Bodø.

Styret i Helse Nord RHF har behandlet byggeprosjektet i NLSH Bodø i flere saker, bl.a.:

- *Styresak 40-2018 Byggeprosjekter i Nordlandssykehuset HF: Tertialrapport pr. 31. desember 2017* (styremøte 21. mars 2018), jf. adm. direktørs vurdering: *Adm. direktør og styret er i tidligere rapportering kjent med en sannsynlig merkostnad på 40-60 mill. kroner. I tråd med konsernbestemmelser for investeringer, skal ikke endringer i ett foretak gå ut over fremdrift for investeringer i andre foretak. I utgangspunktet må Nordlandssykehuset dekke dette ved å omprioritere innenfor egne frie rammer. Det er ventet at foretaket vil be om utvidede rammer i sine innspill til rullering av langsiktig investeringsplan.*
- *Styresak 82-2018 Plan 2019-2022 - inkl. rullering av investeringsplanen 2019-2026* (styremøte 20. juni 2018). Adm. direktør foreslo i denne styresaken at investeringsrammen til AB-fløyen økes med 60 mill. kroner i 2020. Adm. direktør foreslo videre at NLSH først gjennomgår mulig salg av eiendom, før ytterligere rammer vurderes.
- *Styresak 92-2018 Byggeprosjekter i Nordlandssykehuset HF: Tertialrapport pr. 30. april 2018* (styremøte 20. juni 2018). Styret fattet følgende vedtak i punkt 3: *Styret ber adm. direktør om å komme tilbake til styret i styremøte i august 2018 med en sak som omhandler forventet økning av bevilget ramme på inntil 60 mill. kroner.*

Denne styresaken er utarbeidet i dialog med Nordlandssykehuset HF.

Historikk

Styret i Helse Nord RHF har behandlet rammen for byggeprosjektene i Nordlandssykehuset HF i flere tidligere saker (jf. oversikten i uttrykt vedlegg). Nedenfor følger sammendrag av saksfremleggene som er aktuell for forståelse av rammen for byggeprosjektet i Bodø.

Nordlandssykehuset HF Bodø var det første større prosjekt som ble vedtatt etter sykehusreformen, og det eneste sykehusbygg som er finansiert ut fra P50-ramme, hvilket medførte stor økonomisk risiko.

Dette ble endret i *styresak 134-2011 Utbyggingsprosjekt ved Nordlandssykehuset Bodø – utvidet ramme* (styremøte 23. november 2011): Rammen for utbyggingsprosjektet ble utvidet med 145 mill. kroner (til 2.926). Utvidelsen gjaldt usikkerhetsavsetning for fase 1 og 2. Til sammen utgjorde økningen 5 % av hele prosjektet, dersom fase 3 også var inkludert.

Fra denne styresaken hitsettes: *Dersom beslutningene om igangsetting av prosjektet ved behandling av saken i 2007 hadde lagt til grunn P85 i stedet for P50, ville Nordlandssykehuset HF kunne gjennomført prosjektet innenfor de samme rammebetingelsene som ellers gjelder for tilsvarende prosjekter.*

Frem til 2012 bar Helse Nord RHF risikoen for prisstigning og byggelånsrenter i prosjektet. Rammen ble årlig utvidet med beregnet indeks for kostnadsvekst, samt påløpte byggelånsrenter. Dette gjorde helheten i langsiktig investeringsplan uoversiktlig. Dette ble adressert i følgende styresaker:

- *Styresak 72-2012 Plan 2013-2016, inkl. rullering av investeringsplan* (styremøte 21. og 22. juni 2012):
I saksfremlegget heter det: *Uspesifisert ramme for behov på Nordlandssykehuset HF til forslag om endring av vedtatt plan tar ikke høyde for den teknologiske utviklingen og vekst i tilbud og klinisk personell, siden bygget ble planlagt i 2007. Foreløpig anslag er i størrelsesorden på 250 mill. kroner. Planen synliggjør ikke byggelånsrenter for begge prosjektene for hele perioden, prisstigning for Bodø for perioden 2013-2018 og for Vesterålen for perioden 2012-2014. Til sammen er det lagt inn en uspesifisert (ramme) på 365 mill kroner. Vi er kjent med at dette beløpet sannsynligvis er for lite.*

Styret fattet følgende vedtak i punkt 8: *Styret ber adm. direktør om å gjøre en analyse av byggelånsrenter og forventet prisstigning samt modernisering av bygget frem til ferdigstilling for Nordlandssykehuset HF's prosjekter i Vesterålen og Bodø. Styret ber om å bli informert om resultatet av denne analysen i styremøte i september 2012, og at eventuelle endringer i mulig fremdrift for Narvik eller Hammerfest innarbeides i plandokumentene som kommer i 2013.*

- *Styresak 105-2012/4 Nordlandssykehuset HF byggeprosjekter – analyse av byggelånsrenter, forventet prisstigning og modernisering av bygget, oppfølging av styresak 72-2012* (styremøte 27. september 2012) og *styresak 117-2012 Investeringsplan 2013-2020, revidert* (styremøte 31. oktober 2012), jf. vedtakets punkt 1: Endelig investeringsramme for NLSH Bodø ble fastsatt til 3.614 mill. kroner inklusive prisstigning og byggelånsrenter. Forutsetning for utvidelsen av rammen i 2012 var:

- Ferdigstillelse 2018
- Prisstigning: 7 % i perioden, estimert indeks for boligbygging – 211,1 mill. kroner
- Byggelånsrenter: 10-årig statsobligasjoner + 1 %-poeng (3% p.a.) – 311,4 mill. kroner.

En vurdering av faktisk situasjon vs. forutsetninger følger av vedlegg 1.

- *Styresak 132-2014 Nordlandssykehuset Bodø - bygg for kliniske kontorarbeidsplasser, plan for endelig gjennomføring og godkjenning av byggestart, oppfølging av styresak 141-2013* (styremøte 26. november 2014): Endelig investeringsramme ble justert fra 3.614 til 3.574,9 mill. kroner, knyttet til overføring av 39,4 mill. kroner til bygging av G-fløy.
- *Styresak 64-2015 Plan 2016-2019 - inkl. rullering av investeringsplanen 2016-2023* (styremøte 17. juni 2015). Det er signal om at renovering av AB-fløy blir forsinket og at større krav til midlertidige ombygginger knyttet til samtidig full drift er en av årsakene. Styret vedtar å legge inn en reserve på 60 mill. kroner i Helse Nord RHF's budsjett, udisponert.
- *Styresak 81-2016 Byggeprosjekter i Nordlandssykehuset HF: Tertialrapport pr. 30. april 2016* (styremøte 15. juni 2016): Styret ble orientert om at anbudsrunde nr. 2 for renovering av høyblokken var mislykket. Det kom inn bare ett tilbud for bygg og ett for elektro, samt to tilbud for henholdsvis rør og ventilasjon. Fra styresaken hitsettes:

Foreløpig resultat av siste anbudsrunde viser at det er risiko for at gjeldende budsjett ikke er tilstrekkelig for å gjennomføre prosjektet. Det vil foreligge mer informasjon om dette i løpet av august 2016.

Det kan bli nødvendig med en gjennomgang av mulige kutt i prosjektet. Mindre kuttforslag kan identifiseres i samspillet med entreprenører, leverandører, brukere og prosjektledelsen. Samlet kan dette utgjøre en betydelig sum. Det er likevel adm. direktørs vurdering at det kan bli nødvendig med betydelige kutt i innvendig rehabilitering i B-fløyen. Dette vil være dramatiske endringer av hele konseptet som først bør utredes som siste mulighet, om et slikt budsjettgrep skulle vise seg nødvendig.

NLSH hadde besluttet å dele anbudspakkene opp ytterligere for å få større konkurranse, og styret ba om å få en ny orientering om status så snart resultat forelå (jf. vedtakets punkt 2 i styresak 81-2016).

- *Styresak 120-2016 Byggeprosjekter i Nordlandssykehuset HF: Tertialrapport pr. 31. august 2016* (styremøte 26. oktober 2016): Styret ble informert om at det er forventet en overskridelse på 44 mill. kroner. Styret ble også informert om resultatet av ny anbudsrunde. Fra saken hitsettes:

For de konkurransene som hadde innleveringsfrist i august 2016 konkluderes det med at ettersom det ble levert tre til fire tilbud pr. entreprise, gjenspeiler tilbudene markedssituasjonen. Disse tre entrepriser har nå et samlet budsjett på rundt 340 mill. kroner. Ut fra de prisene som ble levert i den avlyste konkurransen på hovedentreprise bygg i vår, har den nye organisering av tilbudspakkene ført til en budsjettreduksjon på vel 50 mill. kroner.

Totalt er det nå en underdekning på 111,8 mill kroner i budsjettet for byggetrinn 2 for å kunne slutføre fase 3 som planlagt. Dersom det ikke tilføres nye midler til prosjektet er det nødvendig med kutt i det som gjennomføres i prosjektet.

Styret i NLSH anbefaler at renoveringen av AB-fløyen ferdigstilles som planlagt, og har foreslått at underdekningen løses slik:

Frigi P85-rammen hos Helse Nord	60 mill kroner
Ubrukt bevilgning G-Fløy	9 mill kroner
Utsatt investering Lofoten	17 mill kroner
<u>Økt kostnadsramme Heliport/akuttheim</u>	<u>13 mill kroner</u>
Totalt	99 mill kroner

Arbeider knyttet til fase-3-renoveringen av AB-fløyen er holdt i bero i påvente av avklaring rundt organisering og budsjett for de bygningsmessige arbeider.

Styret besluttet i denne saken å frigi reserven på 60 mill. kroner, samt P85-reserven på 9 mill. kroner til G-fløyen. I tillegg ble interne rammer i NLSH omdisponert med 17 + 13 mill. kroner (se tabell 1 nedenfor).

- Styresak 116-2017 Byggeprosjekter i Nordlandssykehuset HF: Tertialrapport pr. 31. august 2017 (styremøte 25. oktober 2017): Fra styresaken hitsettes:

Ved oppstart av arbeidene på AB-fløyen var det forventet at foreliggende tegningsgrunnlag etter anbuds-konkurranser kunne brukes som arbeidstegninger. Det var en forutsetning at de tekniske totalentrepriser skulle kunne overta ansvaret for disse tegninger uten større om-prosjektering. Det har imidlertid vist seg nødvendig med omfattende tilleggs-prosjektering for å fremskaffe det tegningsgrunnlaget som trengs for en sikker og avbruddsfri bygging i en krevende utbyggingssituasjon med mange grensesnitt og utfordringer i forhold til sykehusdrift.

Avvik budsjett

Forhold som er avdekket i denne periode gjør at prognosen for byggetrinn 2 med følgeprosjekt nå er på 4.028,17 mill. kr, som innebærer en underdekning på 43,35 mill. kr i forhold til gitte investeringsrammer. Dersom prosjektet ikke får tilført ekstra budsjettmidler viser prognosen at det ikke er midler til å slutføre fløy B som planlagt. Endelig prognose om sluttkostnaden settes opp etter at fløy A er slutført.

Renoveringen av fløy A ble ferdigstilt primo juni 2018.

- *Styresak 92-2018 Byggeprosjekter i Nordlandssykehuset HF: Tertialrapport pr. 30. april 2018 (styremøte 20. juni 2018): Fra styresaken hitsettes:*

Det er gjennom de siste tertialrapportene for byggeprosjektet i Bodø orientert om behov for et mer omfattende rehabiliteringsarbeid i 2, 3, og 4. etg i AB-fløyen enn forutsatt.

I tillegg er det i perioden avdekket behov for forsterkning av gulv i 2. etg som følge av vektøkning på ny MR og CT. Det er videre funnet skjevheter i utvendig fasade på eksisterende bygning som krever større oppretninger på bæresystemet for utenpåliggende fasadekassetter.

Intensiteten på byggeplassen har nå nådd sitt toppunkt og økt aktivitet/intensitet vil generelt øke risikoen for fremdriftsavvik. Oppfølgingstiltakene både på entreprenør- og byggherresiden innskjerpes fortløpende i henhold til den økte byggeplassaktiviteten. De betydelige utfordringene som ligger i gjennomføringen av ombyggingen av et sykehus i drift med stramme krav til koordinert fremdrift, har medført tilleggskrav fra entreprenørene. En del av kravene er omstridt, men må tas hensyn til i budsjetteringen.

(...)

Budsjettprognosen for byggetrinn 2 med følgeprosjekt har tidligere rapportert en foreløpig underdekning på 43,35 mill. kroner i forhold til gitte investeringsrammer. I epost av 4. juli 2018 viser NLSH til at tallet henger igjen fra rapportering pr. 3. tertial 2017. Riktig tall skal være 105 mill. kr.) Videre: A-fløyen er nå i det vesentlige ferdigstilt og hadde innflytting i juni 2018. Arbeidene med B-fløya ble startet opp umiddelbart etter A-fløya ble tatt i bruk, og skal etter planen ferdigstilles i november 2019.

Erfaringene fra arbeidene i A-fløya tilsier at det også for B-fløya kan forventes utfordringer som ikke kan løses innenfor rammen.

Oppsummering

Kostnadsrammen for ferdigstillingen av byggeprosjektet ved NLSH Bodø ventes å bli ca. 105 mill. kroner høyere enn budsjett. Dette skyldes:

- Et mer omfattende rehabiliteringsarbeid i 2., 3., og 4. etasje enn forutsatt
- Behov for forsterkning av gulv i 2. etasje som følge av vektøkning på ny MR og CT.
- Skjevheter i utvendig fasade på eksisterende bygning som krever større oppretninger på bæresystemet for utenpåliggende fasadekassetter.
- To års forsinkelse som har medført økte kostnader til prosjektadministrasjon.
- Omfattende rokadekostnader for å ivareta samtidig drift.

Premissendringen i 2011, med å legge inn 145 mill. kroner i reserve for P85, gjaldt fase 1 og 2. Samlet utgjorde dette 5 % av hele investeringen.

Rammeendringene for prisvekst og byggelånsrenter er vanskelig å beregne eksakt, ettersom prisveksten lokalt muligens er større enn gjennomsnitt for landet. Et grovt overslag viser at disse to faktorene ikke har påført prosjektet merkostnader (se vedlegg 1).

Forslag til endring i planrammen fra Helse Nord RHF

Sammenliknet med budsjettforutsetningene, foreslås det at NLSH innvilges en ramme på ytterligere 60 mill. kroner for ferdigstillelse av renovering av A- og B-fløyen i Bodø. Økt finansiering fra Helse Nord RHF vil med dette utgjøre 120 mill. kroner sammenliknet med nye forutsetninger fra 2012.

Styresak	Endring	Mill. kr.	Fra NLSH	Sum
	2011 før p85	2860,8		
134-2011	Estimat løftet fra P50 til P85 (5%)	145,0		
	Lagt til prisstigning 2012	85,7		
	Lagt til forventet prisstigning	311,4		
	Lagt til forventet byggelånsrente	211,1		
	Ny ramme	3614,0		
132-2014	Trukket ut aktivitet som gjaldt G-fløy	-39,4		
	Ny ramme:	3574,6		
120-2016	Økt ramme 99 mill, hvorav 60 fra HN RHF	60,0	39,0	99,0
2018	Behov økt bevilgning for ferdigstillelse	60,0	45,0	105,0
Ny ramme renovering NLSH, ex. øvrige in		3694,6	84,0	3778,6

Tabell 1 – sammendrag bevilgninger siden 2011

I tillegg vil NLSH finansiere prosjektet med ca. 84. mill. kroner fra egne rammer.

Planforutsetningene til Helse Nord RHF tar bare høyde for økt bevilgning inntil 60 mill. kroner. Det forutsettes at helseforetaket gjennomfører salg av eiendom for minimum 40 mill. kroner for å sikre ferdigstillelsen av AB-fløyen.

Nordlandssykehuset HF's økonomiske bærekraft

NLSH har i styresak 019-2018 Rullering av plan for drift og investering -

Bærekraftsanalyse 2019-2026 (styremøte 24. april 2018) vedtatt å be om en økning i investeringsrammen på 250 mill. kroner, hvorav ferdigstillelse av AB-fløyen utgjør 100 mill. kroner. Forutsatt slik økning i investeringsrammen har helseforetaket en beregnet topp i omstillingsbehovet i 2020 på ca. 78 mill. kroner, hvilket antas å være realistisk å oppnå.

NLSH har behov for at rammen for langsiktig lån økes tilsvarende, dvs. med 60 mill. kroner.

Adm. direktørs vurdering

Adm. direktør er fornøyd med at A-fløyen i den gamle høyblokken i Bodø er tatt i bruk og at arbeidet med B-fløya er satt i gang.

Adm. direktør er ikke bekvem med at de endelige kostnadene for ferdigstilling av det ~15 år lange byggeprosjektet, til sammen blir ca. 200 mill. kroner mer enn det som lå til grunn for nye planforutsetninger i 2012, og ca. 100 mill. kroner ut over prognosen fra 2016.

Utvidelse til P85-ramme i 2012 (145 mill. kroner) gjaldt fase 1 og 2, og utgjorde 5 % av totalbudsjettet.

I tidligere orientering til styret, og i investeringsreglementet til Helse Nord, heter det at overskridelser i ett helseforetak ikke skal gå ut over rammene til andre helseforetak.

Adm. direktør mener at den økonomiske situasjonen i Nordlandssykehuset HF er stram, og vil ikke anbefale at overskridelsene i sin helhet må hentes fra eget helseforetak. Her vises til innspill til langsiktig plan, der styret i Nordlandssykehuset HF har anmodet om 250 mill. kroner i friske investeringsmidler, hvorav kun 60 mill. kroner er lagt inn i planrammen.

Kartlegginger viser at realisering av deler av boligmassen kan utgjøre et vesentlig beløp, og at det er betydelig behov for vedlikehold og oppgradering av boligmassen. Nordlandssykehuset HF vil derfor være tjent med å realisere en større del av boligmassen enn det som isolert sett gjelder likviditetsbehovet i dette saksfremlegget, og bruke salgsgevinst til å oppgradere gjenværende boligmasse. Adm. direktør vil komme tilbake til dette i eget saksfremlegg på senere tidspunkt.

Nordlandssykehuset HF har allerede tatt ca. 40 mill. kroner fra egne rammer for å øke rammen til prosjektet. Adm. direktør foreslår at Nordlandssykehuset HF selv finansierer ytterligere 45 mill. kroner for å fullføre prosjektet.

Adm. dir. foreslår at styret i Helse Nord RHF godkjenner at rammen for Nordlandssykehuset HF utvides med 60 mill. kroner i friske midler, og at rammen for langsiktige lån utvides tilsvarende fra og med 2019.

Det er adm. direktørs vurdering at prosjektet har vært styrt med solid hånd, og at resultatet i 2020 kommer til å være til stor glede og nytte for fremtiden.

Styret i Helse Nord RHF inviteres til å fatte følgende vedtak:

1. Styret i Helse Nord RHF godkjenner at rammen for byggetrinn 2, fase 3 ved Nordlandssykehuset Bodø, utvides med 60 mill. kroner.
2. Styret godkjenner at rammen for langsiktig lån til Nordlandssykehuset HF utvides med 60 mill. kroner fra og med 2019.
3. Styret forutsetter at resterende merkostnader finansieres ved salg av eiendommer i Nordlandssykehuset HF, og ber adm. direktør legge frem styresak innen desember 2018 som også ivaretar hensynet til renovering av gjenværende boligmasse.
4. Styret forutsetter at eventuelle ytterligere kostnader ut over ny ramme finansieres av Nordlandssykehuset HF's interne rammer.

Bodø, den 11. juli 2018

Lars Vorland
Adm. direktør

Vedlegg: Forutsetninger budsjettendring 2012 sammenliknet med 2018-estimat

Utrykt vedlegg: Samlet oversikt over styresaker vedr. byggeprosjektet ved Nordlandssykehuset Bodø